

MARTA MATA

Ex-diputada del PSC, actual responsable d'ensenyament a l'Ajuntament de Barcelona i ensenyant. Creiem que ningú com ella per enfocar els problemes de política educativa actual, des de la pràctica i la visió històrica de la Formació Bàsica.

Evidentment, tot i la teva relació amb els Moviments de Renovació Pedagògica, especialment Rosa Sensat, centrant la teva tasca a Barcelona, l'objectiu d'entrevistar-te és la teva constant relació amb Tarragona i les seves comarques; per això et demanem la teva opinió sobre com valores la situació escolar a les comarques de Tarragona i el planteig que es fa per al futur.

Jo vaig conèixer molt més fortament la situació de l'ensenyament a les comarques de Tarragona ara fa ja uns quants anys (al 84) quan era diputada. La primera cosa que remarcaria és la diversitat de necessitats educatives de les comarques. Es diu comarques de Tarragona, però una cosa són les Terres de l'Ebre i una altra és el complex industrial comercial de Tarragona, i una altra cosa és tot aquest conjunt de comarques més interiors de l'Alt Camp, la Conca... i una altra és aquesta petita, esquifida comarca del Baix Penedès que jo conec molt més i que sempre tots els mestres l'han definit i mirat com tot el Penedès. Aquesta varietat s'uneix a uns punts de record pedagògic molt clar. Per exemple, el record de Marcel·lí Domingo a les Terres de l'Ebre, a Roquetes, o bé el record de personalitats com Pau Delclòs a la ciutat de Tarragona, o bé, per recent que sigui aquest conjunt ric de mestres, els primers alumnes de Rosa Sensat, de Reus al principi i de Tarragona després.

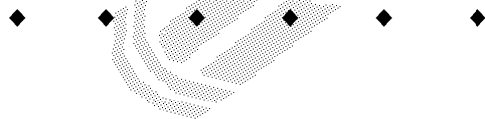
Aquesta mateixa dificultat només salvada entre mestres -entre Reus i Tarragona- era en aquell moment una visió força incipient. Era el moment en què començava la Generalitat a tenir competències, on es plantejava el problema de Campus Universitari Reus-Tarragona-Tortosa, amb tota la seva càrrega i tradició UNED. És un panorama que demanava un treball sobre el terreny que els Moviments de Renovació Pedagògica dibuixaven bastant. De fet, hi havia i hi ha el de l'Ebre, el de l'Alt Camp, i algunes experiències de l'escola rural més a la Tarragona interior. A Vallbona de les Monges jo recordo haver assistit a unes Jornades molt maques d'Escola Rural, a part de l'Escola d'Estiu del Penedès, que sempre s'havia fet a Saïfores. Els problemes de l'educació són, en el fons, problemes que vénen d'haver tingut un model centralitzat d'implantació del Sistema Educatiu.

A Catalunya diria que encara queda més detonant el

mal resultat de l'uniformisme del Sistema Educatiu, perquè realment és veritat que a Catalunya té unes unitats socio-geogràfiques molt definides i a més amb una història i una vida que les va mantenint i canviant. En efecte, no hi ha dubte que, com veig en el cas del Baix, Alt Penedès i Garraf, que són definides per una cosa tan real com, en vida dels meus avis, què feien cada setmana quan guarnien l'animal: el posaven al carro i se n'anaven a mercat al Vendrell. Això arribava a definir una comarca. En ocasions s'anava a Vilafranca, i per determinades qüestions, per exemple, per vendre la fruita, els meus avis anaven al Garraf. Eren tres comarques, però avui en dia per als mestres, allò és una unitat. Continuen essent les 3 comarques, però des del punt de vista dels mestres són subcomarques. Si tu penses en el que t'he dit, aquestes zones queden claríssimes: aquestes, la de l'Ebre, l'Alt Camp, i l'interior. Segurament, sense massa frontera amb algunes comarques lleidatanes, com La Segarra... En un territori tan caracteritzat geogràficament i socialment, no ens sentim còmodes en un sistema educatiu centralitzat.

En el moment que ens governem per primera vegada l'escola a Catalunya, hem passat aquests 8-10 anys amb la repetició del model centralitzat. Així, la província ha continuat funcionant, i en tot cas s'ha fraccionat per motius demogràfics a la província de Barcelona, però no tant per característiques territorials. En el cas de Tarragona,

no es pot parlar de l'escola de les comarques de Tarragona, no, l'escola central de Catalunya com està situada.

En aquest moment tenim un primer volum de planificació educativa que és el mapa escolar, i llavors s'ha anat de pal a pal. S'ha anat des de la visió central (de la Conselleria, que ha fet el llibre), i s'ha dit: "a l'altra punta, hi tenim les comarques" És clar, cada una d'aquestes comarques servia ara fa 100 anys per anar en burro al mercat, però no serveix ara per planificar el sistema educatiu. Jo ja he vist un llibre de la Conselleria, sobre la formació professional i l'oferta de treball al Baix Camp. ¿Com és possible que es pugui pensar que el sistema de formació professional de Reus i comarca s'hagi de fer i lligar exclusivament amb l'oferta de treball de la comarca del Baix Camp? ¿Com és possible si 4 km. més enllà, i 13 km. més ençà ... S'ha de pensar en el treball. Mireu, jo tinc nebots que viuen a Reus i treballen a Tarragona i viceversa, i són molt reusencs o tarragonins, però la Generalitat no hi ha de caure. No és que hi caigui per reusenquisme o tarragonisme, hi cau perquè en aquest moment s'ha privilegiat la comarca. Una zonificació comarcal de l'educació, després de mirar-me molt bé el mapa escolar, pot ser útil per casualitat en 12 comarques, però en tenim unes 40, oi? Penso que en una situació democràtica aquestes coses es poden dir, poden anar al Parlament.

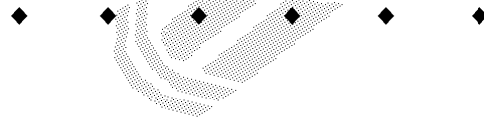
¿Ens pots resumir la teva visió sobre la política escolar que caldria potenciar? ¿Com valdria les possibilitats d'influència des de l'oposició parlamentària que has defensat, i la teva experiència personal?

Jo tinc una experiència bastant trista de passar pel Parlament i proposar coses, i ser negades, i tornar-ne a proposar, de ser ponent de diverses lleis i veure que pots

aconseguir poca cosa. Dit això, jo crec que això és molt poca cosa davant del gran valor -fins i tot objectiu - de la democràcia. Jo estic convençuda que hi ha moltes coses que ja no han anat al Parlament (en contra del que nosaltres hauríem volgut) perquè ha existit la democràcia. Tàcitament i democràticament, hi ha un reconeixement que hi ha determinades coses que no es poden fer, i com que no es poden fer, ja no hi arriben. Si hi arriben, ho fan compensades.

No hi ha dubte que hi ha una doctrina del nostre govern autònom expressada en el cas de l'educació: "tants nens són els que van a l'escola pública com l'escola privada; per tant, la Generalitat ha d'emparar l'una i l'altra". Aquesta doctrina, no la comparteixo. Penso que el poder públic té una primera responsabilitat respecte a aquella escola que té pública, perquè és ell qui la crea, i té certament responsabilitat respecte a l'escola privada (tant la constitucional, quant al manteniment, com la de govern, ja que aquesta escola ha de funcionar bé). Però hi ha una responsabilitat superior respecte a l'acció directa, que és precisament l'acció que permet que un govern faci política educativa. És a dir, faci avançar el sistema, cosa que no pot demanar dels grups privats. El grup privat - per definició - fa allò que creu convenient, i per això es respecta la llibertat d'ensenyament. Fa el que creu convenient aquell grup. Llavors, un poder públic, si té una política d'educació -servei-, ha de dir: ep! que em falta això, que he d'avançar per aquí, que he de completar per allà... I d'això, se'n diu política d'escola pública. No es pot pensar que els grups privats facin la política pública. Per tant, no és veritat -al meu entendre- que es pugui dir, doncs fifty-fifty, tant són els uns com els altres. Que quan es diu això, en realitat, el que s'encobreix és una benevolència respecte a l'escola privada, i ja hi som!

Dit això, al mateix temps que el govern de Catalunya fa

alguna cosa per l'escola privada, ha d'admetre que ha de fer com a mínim el mateix per l'escola pública i per l'escola municipal. Per exemple, en el nostre Ajuntament una de les coses que ens han ajudat és que la Generalitat ha fet coses per l'escola privada, i des de l'oposició els hem dit: "amb quina cara ho feu per la privada i no ho feu per aquella escola que l'ajuntament està mantenint en aquest moment i que a més a més la LODE diu que és escola pública i l'ha d'ajudar..." Bé, doncs, penso que en conjunt la democràcia val molt i que l'experiència d'una oposició en el Parlament, sempre és una experiència negativa, però això no em priva de veure que segur que l'existència d'una oposició raonada evita moltes coses i en modifica moltes més de les que ens pensem. Sóc bàsicament optimista davant la democràcia, perquè recordo molt els temps que vam tenir.

¿Què creus que s'havia de fer i no s'ha fet en política educativa a Catalunya?

Dues coses em semblen importants. El que s'ha fet és la digestió d'uns traspassos (discussió dels diners, etc.) i l'ordenació en progrés d'uns traspassos, del sistema.

Però, per a mi, hi ha dos paquets d'una importància històrica i ideològica que han quedat totalment fora de la política de la Generalitat.

Primer, el paquet de l'organització històrica del catalanisme quant a educació. Tot el que va fer la Mancomunitat, tot el que va fer la Generalitat republicana, tot el que van fer els Ajuntaments -com ara el de Barcelona - queda fora del paquet mental polític-econòmic-administratiu, etc. de la Generalitat.

Per posar -vos uns exemples, fixeu-vos: la Diputació de Barcelona continua formant les bibliotecàries de tot Catalunya, a l'escola de Bibliotecàries, amb els diners que rep per ajudar els ajuntaments. Des del cantó de la Mancomunitat, la Diputació de Barcelona continua ensenyant de saltar, de ballar, de fer teatre des de l'Institut del Teatre a tots els de Catalunya més adlèteres, més els de l'altra banda del mar, amb diners de la Diputació de Barcelona, que són diners que la Diputació rep per ajudar els ajuntaments. L'Ajuntament de Barcelona ensenya a tocar el clarinet a tot Catalunya perquè té el Conservatori Superior de Música de Catalunya... Més de 500 milions a l'any. Estic parlant de més de 500 milions, 500 més, 500 milions... Amb tot això, el Conservatori té més de 100 anys d'existència, l'Institut del Teatre, 75, l'Escola del Treball...

Tot això per valor de molts milers de milions de pessetes. Però sobretot per valor de la història política de l'obra de Prat de la Riba, Ventura Gassol... De tot això,

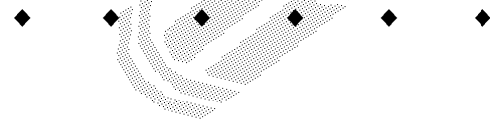
alguna cosa ha desaparegut. Per exemple, l' Institut Escola, que la Generalitat actual no ha refet i aquella Generalitat va fer. Tot això o ha desaparegut -poca cosa- o ho continua mantenint l' Ajuntament, la Diputació... Però és una pèrdua històrica. Des d'ací, una servidora i altres diem: "Es què això és història de l'escola a Catalunya, volem que no es perdi, i encara que hàgim de fer Jocs Olímpics, no tinguem el metro, continuarem gastant 10.000 milions de pessetes anuals amb l'escola de la ciutat de Barcelona, i continuarem mantenint les escoles bressol, etc. Aquest és un paquet molt gros per a la història de Catalunya.

L' altre és l'absolut distanciament dels Moviments de Renovació Pedagògica. No absolut a nivell personal. La gent que es movia, es movia en el si dels moviments (que per això se'n diuen moviments). Quan s'ha hagut de buscar algú per a un Camp d'Aprenentatge o un Centre Pedagògic, o un Centre de Recursos... rasquen i troben que s'han fet tantes escoles d'estiu... i per això hi ha molta gent de moviments a dintre de la Generalitat. Això a nivell personal s'ha aprofitat una miqueta, però a nivell institucional jo diria que s'ha aprofitat molt poc.

Aquestes són dues de les falles -al meu entendre - d'història passada i present molt grans. I repeteixo que en principi només pel fet de la descentralització de Madrid a Barcelona ha millorat. No ho poso en dubte. Però ha millorat a desgrat d'aquesta manca de política catalana. Això és una política que hi hauria de gestió administrativa, no de política en el sentit de dir "la nostra història, els nostres poders" No els diners que em traspassen de Madrid. Quins són els nostres poders morals!

Pel que fa al procés de Reforma, s'han manifestat discrepàncies entre els especialistes de l'ensenyament i els polítics, tant a l'àmbit estatal com a la Generalitat. ¿Quines són algunes possibles vies de sortida?

L'any 1983 vam muntar aquí, d'acord amb el Ministeri i la Generalitat, un Congrés de MRP amb una il·lusion extraordinària. Opino que no va ser un fracàs, però no va tenir un final feliç. Les relacions amb els MRP continuen amb el Ministeri, amb la Generalitat i la Federació, etc., ja que aquest moviment s'ha obert unes esclletxes dins dels consells escolars. Però dintre d'aquests hi ha de tot: polítics, sindicats, empresaris, titulars... Els moviments hi són per primera vegada. Tenen un nom, tenen una feina, tenen ponts de relació personal. Tot amb tot, crec que aquí, a Catalunya, no hi ha un aprofitament real dels MRP, i això que a casa nostra hi havia unes ganes tan immenses dels

MRP de col·laborar amb la Generalitat, potser pel que representava com a figura mítica de retrobament. La relació amb el govern central era, en canvi, més ambigua, perquè tots els MRP eren autonomistes. Tots! Els moviments al final no han quedat ben representats i ben relacionats, ni a Catalunya ni a la resta de l'Estat (encara que una mica més bé).

I en el moment de la Reforma, què? Ara estic fent una comparança dels documents del 75 i del 76. Sabeu que dèiem 0-3 anys, Llar d'Infants; 3-6 anys Parvulari; 6-12 Escola Primària; de 12 en endavant, Tronc Unic, l'ensenyament en català... La LOGSE és una llei que ve després de 3 anys de discussió (que no em diguin que no s'ha discutit), que la va presentar un ministre que ja no hi és, amb un document que es deia "Propuesta para debate" (any 1987) i que té cinc volums d'opinió. Es una llei molt debatuda i esquelètica, ja que la veritable llei la farà la respectiva Comunitat Autònoma amb competències.

¿Què ha passat, però? Doncs, senzill. Quan ha entrat a discussió al Consejo Escolar del Estado, hi ha entrat d'una manera i quan n'ha sortit ho ha fet d'una altra. A més a més, durant un mes i mig els sindicats FETE i CCOO van participar en el debat, i quan va sortir ho va fer amb vuit esmenes transaccionals pactades. Al Ministeri vam redactar un text i quan el vam presentar als sindicats aquests en van acceptar un 80% i del 20% en van fer propostes alternatives. Llavors vam acordar aquestes esmenes transaccionals i ja és el final d'un procés de tres anys.

La democràcia és ací de pocs anys i a poc a poc n'anem aprenent. Després d'haver-ho pactat s'enreda la troca. Llavors es bandeja el fet que els sindicats no hi estan d'acord.

¿Quins són per a tu els punts conflictius sobre la Reforma?

Jo comprenc molt més els neguits de la Universitat, des de l'ICE i des de l'Escola de Mestres sobre la indefinició de com queda la formació del professorat. La gent del Ministeri entén més el CAP com si fos un MIR, però a la llei això no queda reflectit, tot i que no sé si és l'única solució. Respecte a l'allargament de la carrera de Magisteri, és possible, però la llei no s'hi defineix amb claredat.

Estic convençuda que amb un termini d'uns deu anys la llicenciatura es confirmarà i s'acostarà a la formació dels mestres. No es tracta d'un problema econòmic, és possible i crec que anirà endavant. Tot i això, m'agradaria que es contemplés el planteig pedagògic, a més del sindical.

La preocupació dels Centres de Formació del Professorat se sustenta en una manca de rodatge de la pròpia

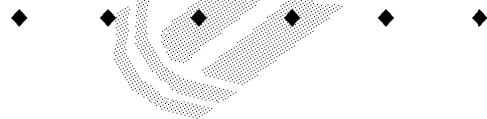
Universitat. No tenim qualificats personatges, tot i que hi ha gent que hi treballa de valent. Crec que es poden millorar els planteigs de la Comissió XV, però amb profunditat. Nosaltres som fills del franquisme i ens hem adonat fa ben poc que no podem anar atacant les situacions pel sol fet que vivim en una democràcia. No podem pensar que reproduïrem les situacions pedagògiques de l'època republicana tot d'una. Només ens cal pensar en la Reforma de Villar Palasí. S'havia promès un any de pràctiques i no es va dur a terme. Va introduir una cosa gruixuda com és l'especialització. S'estava perdent el mestre generalista i el sentit de la Normal. Sí, sí, la Normal!, ho heu entès bé. La Normal com a forjadora de valors i normes per a tots. Us han donat peixet perquè us han posat al costat dels Departaments de les Facultats, i això a molta gent li fa patxoca!

Opino que en alguns moments hi ha hagut més profunditat en el comportament del MRP al Document sobre l'Escola Pública que les altres anàlisis que s'han fet. De fet, sóc més partidària del model anglès de professor de secundària (teacher) que té la mateixa formació que el de primària, és a dir, quatre anys. Al mateix temps, en aquest model s'hi contempla una flexibilització pel que fa a l'especialització, molt més racional. Aquí el professor està amoïnada per acabar el seu programa!

Parlem d'elements més pedagògics. ¿Quins trets creus que caracteritza- al moment actual -una millora autèntica de la qualitat de l'ensenyament?

S'ha d'arribar al canvi de model d'administració educativa que permetin fer unitats territorials i pedagògiques, com p. e. les zones. Penso en el cas del Penedès, on els 200 mestres reunits conformen una qualitat pedagògica que passa per la implicació dels propis mestres amb una resposta davant del medi. Això hauria de traduir-se en una estructura administrativa. Torno a pensar en el cas dels anglesos. No m'imagino aquells mestres reunits parlant de la participació. L'ensenyament es discuteix als ajuntaments. El 85% dels pressupostos educatius es decideixen a les entitats locals. La qualitat passa per la relació entre les diferents escoles, o la mateixa canalització de les necessitats que aquestes proposen (serveis escolars de suport pedagògic, transport, etc.). Per a mi una cosa que és possible a Catalunya és assolir aquest model.

Tot amb tot, les subdivisions que es fan 0-3, 3-6, 6-12, 12-18 ja em semblen adients, malgrat que, aquest darrer, és tota una aventura. La meua experiència en haver viscut una formació global a l'Institut-Escola va ser molt positiva. Recordo, per exemple, com alguns dels meus mestres

més recordats en els dos primers cursos eren això, mestres! I prou. M'enteneu? Al batxillerat, jo vaig tenir classe d'impremta i el meu professor era un impressor. La teoria i la pràctica anaven lligades. En el model actual, on es contempla el cicle 12-16 amb quatre anys units, és el risc d'una ensenyança global, abans que una prematura especialització fora de lloc. La Llei no ho soluciona. Ho soluciona una política. ¿Per què no es pot repetir aquella experiència de la Generalitat dels anys trenta? Havíem de tenir un ofici, i vàrem aprendre moltes coses més! La LOGSE fa possible tot això. La qualitat no es mesurava pels molts o pocs suspensos que es posaven, sinó pel paper del professor d'ajudar els alumnes a realitzar una feina ben feta. A partir d'aquí, em sembla pertinent dos o tres batxillerats diferents, en els quals cada noi / a es dissenyi el seu propi currículum. Aquesta visió ha de ser complementària amb allò que he exposat abans sobre l'administració educativa. Ara bé, m'agradaria veure repetida aquella il·lusió i coratge de quan us parlo.

S'ha dit que hi ha una crisi de participació dels ensenyants a moviments de renovació. La teva feina ha estat lligada a un d'ells. ¿Aquest immobilisme fa que alguns posin fre a un procés de Reforma? ¿Què en penses?

Més que immobilisme, hi ha hagut un cert procés de desànim general que no comparteixo, però ha estat patent. Cal evidenciar que els MRP s'han de comprometre amb la reforma de la REFORMA, com el 75 es va fer un Document d'Escola Pública.

La formació del professorat, penso que ha de formar part de l'horari laboral. La formació és dura, cal presentar resultats, i això frena. Ara bé, els mestres de les nostres escoles municipals de Barcelona hi van.

La situació actual democràtica és més grisa, no tan saltadora, però vull pensar que és més segura. Crec que veuré força escoles secundàries molt millors a les que vaig veure a la República.

Tornem al procés de Reforma, i un dels aspectes que preocupa els mestres i professors de Batxillerat és el Cicle 12-16. ¿Creus que té fonament parlar d'EGbeització de l'ensenyament Secundari Obligatori?

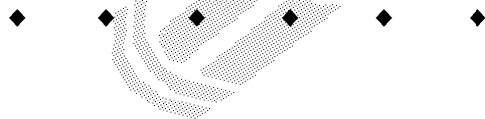
L'expressió crec que és del tot desafortunada. Reunir mestres diferents a la mateixa institució, alumnes diversos, té un risc. Arabé, entre els mestres d'EGB i professors d'Ensenyament Mitjà hi ha una diferència d'estructura mental bàsica.

El professor d'ensenyament obligatori ha arribat al convenciment, ja des de fa unes quantes dècades, que ell té una part de culpa del fracàs escolar. A l'escola obligatòria el mestre sent que una part de culpa és seva i l'altra de l'administració, que no posa els recursos. Al final de la correguda, sap que ell és un dels recursos, i un dels elements del fracàs, i s'hi sent culpable.

El professor d'ensenyament mitjà mesura els alumnes segons el nivell de suspensos. Els suspensos es converteixen en un mèrit. El batxillerat està preparat per tenir un ensenyament d'alt nivell, on surtin sardines escabetxades, no podrides. D'ací que el característic del professor de batxillerat és escabetxar...

En el cicle 12-16, s'hi trobaran professors dels diversos nivells, FP, EGB, BUP i del món professional. Aquest professor es trobarà amb una responsabilitat de fer arribar els alumnes (ja que és administració) a una formació per a tots. Feu un còctel amb tot això, i veureu les dificultats de conjugar aquest cicle i el seu valor pedagògic que he ressaltat en un altre moment. Fins ara hi ha hagut un procés, però ara

n'hauria de començar un altre, que té com a primer objectiu -molt difícil- el de conjugar mentalitats.

De vegades, hom pensa que els CEP,s del territori MEC han fet grans passes endavant pel millorament de la qualitat d'ensenyament. Sobretot, assumint tasques de formació. Aquí, a Catalunya, ¿creus que s'ha sabut trobar el desllorigador? ¿Què ens dius de la formació permanent del professorat ?

La veritat és que no conec prou bé l'estructura del territori MEC com per comentar-la. El que sí conec és que la tasca que s'ha realitzat a Madrid a la Sots- direcció de Formació del Professorat ha estat influenciada per dues persones catalanes, que han aportat la visió dels moviments de renovació on hi han treballat (la Montserrat Casas i el Ximo Prats). La influència dels MOVIMIENTOS DE RENOVACION PEDAGOGICA s'ha canalitzat a través dels CEPS (a partir del 83). La sensibilitat pedagògica ha existit. Efectivament, les persones que he conegut que duïen els CEP han estat persones que tenien una preocupació educativa manifestada al llarg de les seves trajectòries. Ara us puc parlar d'ací, com el cas del Baix Penedès, que conec molt bé, sé que les persones també tenen empena i provenen dels moviments de renovació la majoria d'ells. Ara bé, se senten que han estat poc aprofitats per la Formació Permanent. Al darrera de tot això, a la Generalitat s'ha realitzat un Pla de Formació Permanent de bons plantejaments generals a la primera part, però pocs plantejaments concrets a la segona. Així, al meu entendre, no sembla reflectir-se l'origen dels plantejaments dels MRP, en els quals hi havia les persones que han elaborat l'actual Pla Oficial de Formació. Per exemple, els Plans Unitaris (que promovien els MRP) no hi queden reflectits, la direcció de les realitzacions queda en mans de la Inspecció (i vol dir molt!), i l'oblit dels Ajuntaments és cabdal. Molts Ajuntaments han fet coses... Suposo que al final es farà alguna cosa, i estarà bé, però encara no s'ha fet.

A l' Ajuntament de Barcelona -si em permeteu, perquè ho conec ara molt bé- ha costat de fer uns Centres de Recursos. Per fer-ho, vam haver de fer un conveni, i dir que ho pagariem meitat i meitat. En diem Centres Pedagògics i de Recursos, perquè volem que siguin mixtos quant a formació i serveis. No tenim problemes per compartir-ne la responsabilitat amb la Generalitat, i funciona...

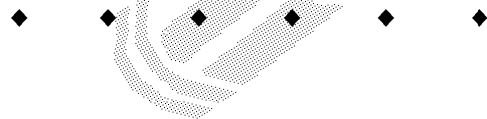
Si mirem la realitat de casa nostra, s'ha prestat una atenció més gran -almenys aparentment - a la renovació en l'etapa obligatòria. ¿Com afectarà el fet de la secundària obligatòria amb dos anys més ?

Jo crec que és una bona cosa la nova frontera entre la Primària i la Secundària. Si féssim una enquesta als professors d'EGB sobre quins eren els cursos més difícils, estic convençuda que ens dirien el 7è i 8è. Eren uns cursos que venien petits als nois. Considero que és una bona mesura això de canviar de ser els grans dels petits, a ser els petits dels grans. Nosaltres ho hem provat en 3 parelles d'escoles, i podem certificar-ho. Va bé. Els nanos difícils, a les escoles d'EGB, han deixat l'escola respirant i estan en una escola de secundària. Tot i ser difícil, hem procurat vincular-los a l'INEM, al món del treball, etc, però amb una perspectiva de molt de taller i treball que està al seu abast, i s'hi troben bé. Si arriben als 16, veuen que el seu futur no està tancat, que trobaran alguna feina. En resum, crec que disposar de la possibilitat legal de poder fer aquestes coses és positiu.

¿I què ens dius de les classes de petits, de la incorporació de la "classe de 3 anys " ?

L'altre element interessant pedagògicament és la partió 0-3, i 3-6. Tant les mestres que en un primer moment s'hi negaven com els propis nens veiem que els és profitós. Les mestres diuen que els nens es veuen molt més estirats. No dubtem que els 3, 4, 5 anys conformen una etapa que té la seva cohesió pedagògica amb el desenvolupament, la formació simbòlica, socialització, comunicació. Els nanos de dos mesos, un any, dos anys, són aquells que encara no tenen la capacitat de comunicació, i t'has de bolcar sobre ells. Aquesta és una frontera força real.

Centrem-nos en la classe de 3 anys, que a mi m'agrada anomenar "la recuperació del parvulari". Fins ara, crec que no hem tingut parvulari. Amb la Llei Villar Palasí comença l' EGB i la subdivisió en dos centres. Comencen els P4, P5, etc. Un Pre-escolar no ha estat fidel al que el nom semblava indicar. És a dir, no s'ha contemplat la reflexió sobre el conjunt de possibilitats que aquests nanos tenen per a la comprensió de la lectura, el desenvolupament de les operacions concretes, el càlcul, etc. No han de fer l'educació de la mà per poder escriure, és que han de dibuixar, cantar, etc. Han de fer pre-escriptura, etc. Han de fer Parvulari. Calen unes bones sessions de preparació dels mestres, per treure's uns esquemes i prendre'n d'altres... Si al final de la correguda, s'hi dibuixa no només un director o directora i un Cap d'Estudis, sinò que s'hi afegeix un suport de Parvulari, és possible que en aquest moment tinguem un bon punt d'avenç. Ara bé, penso que hi ha escoles que diuen: "no volem la classe de 3 anys, si no ens donen el quart mestre". Per a mi, l'important és tenir la classe de 3 anys. Quan la tingui (ja estaré

prestigiant l'escola pública, oferint aquest servei públic), aleshores demanaré... Però, em sap greu que els Centres no vegin la importància de "tenir la classe de 3 anys", i s'hi neguin. Aleshores els nens van a l'acadèmia. Bé, amb tot aquest afer, la Generalitat no ha complert la seva promesa. A una ciutat com Barcelona, amb el conveni aconseguit amb la Generalitat i el nostre esforç s'arribarà a multiplicar per 4 l'oferta, però no s'ha arribat a complir la promesa realitzada pel Govern Autònom. Les postures de les escoles són realment diverses: des dels que han dit "deixeu-me matricular els nens", fins als que s'hi han negat.

No podem perdre l'oportunitat de preguntar a una mestra de llengua sobre el paper de la normalització lingüística dins el procés de Reforma a casa nostra. ¿Què consideres com a indicador d'un criteri progressista en aquest àmbit ?

Un element que cal destacar és l'absència de conflictivitat. S'ha assumit normalment en el marc de molts processos, però el fet és que de conflictivitat només hi ha la que es veu. És a dir, ningú no pot negar alguns brots puntuals, però fixeuvos: ens trobem amb un país sencer amb majoria de nens castellanoparlants (encara que sigui per molt poc, però majoria, al cap i a la fi) que està integrada en una escola majoritàriament catalana, i progressivament catalana. I només ens trobem amb aquests brots! No té res a veure amb com estàvem fa uns anys! Un dels factors importants que explica aquesta bona situació és l'assumpció per part dels immigrants del fet que el català s'ha de conèixer. No podem arribar a pensar que passaria sense aquesta assumpció de base. Recordo, anant amb taxi i dient-li al taxista: "Ronda de Sant Pere" com es gira i et diu: "¿cómo ha dicho? Si a aquest home li vocalitzava, i li dic "Ronda de Sant Pere, entre tal i tal", aquell home m'hi portava... Se li veia a la cara que no ho entenien. Si no es dona aquell moment d'incomprensió... tal com passa ara... No us podeu imaginar, quan es diu que el nivell de valoració que es dona entre l'immigrant és del noranta i tants per cent. Es tracta, doncs, d'una aventura extraordinària!

D'altra banda, la Generalitat actua a l'escola anant de pal a pal. Des del pal de la permissivitat al pal de la immersió poc sensible a algunes relacions, mancat d'un nivell de flexibilitat -sobretot d'entrada. La immersió des del dia zero o gradualitzada en un trimestre pot ser totalment diferent i tenir millors resultats. Els estudis diuen que als nanos de nivells ben baixos, els deixa ofegats. La situació, malgrat tot, és extraordinària. No sé si s'han de gastar 420 milions per normalitzar! Els que diuen que la llengua s'està perdent, es perden l'alegria de

la situació actual. Si visc en un país on la meua llengua té el RIP, patiré no per la llengua, patiré per moltes altres coses. Si la llengua li cau, és perquè li cauen moltes coses de circumstància social i històrica. Fa uns dies sentia algú que deia: "Reus s'ha fet en unes circumstàncies del segle XIX, i ara sóc al tercer terç del segle XX". El que per a mi és important no és la rivalitat entre Reus i Tarragona, sinó l'anàlisi sobre el que ha fet possible que es potenciés una població tot destrossant-la per la política que s'ha fet des de lluny. El mateix que a Reus passa a Catalunya. Una cosa és la recuperació de la llengua a 1833, i l'altra és el moment que vivim. Les circumstàncies mundials canvien. Hem de trobar la nostra manera de viure la nostra llengua. Tot i així, repeteixo: la manca de conflictivitat és extraordinària.

Per últim, en un lloc com a Tarragona, on no hi ha ajuntaments amb tradició de dedicació política a l'ensenyament, no hi ha uns IME, etc., creus que aquestes entitats locals haurien de prendre més iniciatives en aquest sentit?

A Barcelona i a molts pocs llocs més hi ha un paper local en tasques educatives. A Sabadell, amb una seu del Col·legi de Doctors i Llicenciats, a Badalona hi ha un Institut Municipal d'Educació, a Sta Coloma un casal del Mestre, a l'Hospitalet... han arribat a fer un caliu. A Salamanca s'ha fet un IME. Això és història, però tot el que es faci de gratar és important. A Tarragona, hauríeu de rescatar la figura de Delclòs o altres, i al voltant d'això fer algun focus de reflexió (amb la discussió del mapa escolar, per exemple, o un altre motiu) i de plantejament sobre l'organització i suport de l'ensenyament. No serà fàcil trobar ajuntaments que hi donin suport. És un mal moment per pressionar els ajuntaments a nivell educatiu. En aquest moment a Espanya es viu una pèrdua de poder de l'estat central en favor de les autonomies, que ha alentit possiblement l'augment de poder de les instàncies locals. Els ajuntaments no es poden permetre grans coses. Certament, al moment actual s'hi troba un disseny de ciutat, una altra sensibilitat, no es fan disbarats molt grans en el camp de l'urbanisme... Hi ha un control molt més evolucionat. Amb tot, les preocupacions sobre els equipaments, clavegueres, etc. no afavoreixen parlar d'educació. Jo aconsellaria que els ajuntaments es possessin amb els Centres Pedagògics i de Recursos, amb convenis com el que hem fet a Barcelona amb la Generalitat. Cercar característiques pròpies, el suport dels Moviments de Renovació, etc. són coses que cal promoure.

*Joaquim Giménez i Àngels Ollé
(fotografies dels entrevistadors)*